

NIEUWSBRIEF

1. Inleiding

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De meicirculaire 2024 is maandag 27 mei verschenen. Deze circulaire bevat informatie over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2024, een incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029 en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026.

We hebben de circulaire verwerkt in PAUW. In deze nieuwsbrief geven we een toelichting op de circulaire en aanwijzingen voor de verwerking in PAUW. De nieuwsbrief bestaat uit een algemeen deel met informatie, die je nodig hebt om de circulaire te verwerken en een bijlage met een uitgebreide analyse van de uitkeringsfactoren.

Belangrijkste onderwerpen in deze nieuwsbrief:

- Accres.
- Incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029.
- Oploop van de opschalingskorting geschrapt vanaf 2026.
- BTW-compensatiefonds afrekening 2023.
- Vijftien taakmutaties, waaronder een taakmutatie voor Besparingsverlies Jeugd.
- Twee nieuwe decentralisatie-uitkeringen en wijzigingen in zesentwintig bestaande decentralisatie-uitkeringen.
- De verdeling van de bedragen per gemeenten wijzigt bij vier decentralisatie-uitkeringen ten opzichte van de septembercirculaire 2023. De omvang van deze decentralisatie-uitkeringen wijzigt niet.
- Inkomstenmaatstaven OZB:
 - Aanpassing rekentarieven WOZ voor uitkeringsjaar 2025.
 - Nieuw proces belastingcapaciteit 2024 WOZ.
- Vooraankondigingen:
 - Indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten.
 - Inzet specifieke uitkeringen.
 - Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang.

2. Accres

Volume accres

In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Het betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 al is ingevoerd. Het volume accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024. Verder worden de tranches voor de jaren 2024 en 2025 structureel opgenomen in plaats van incidenteel. Hierdoor is het volume accres voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de septembercirculaire 2023 en vanaf 2026 en verder hoger (zie tabel 1).

Tabel 1 Mutatie volume accres 2024 – 2028 (in miljoenen euro's)

Meicirculaire 2024 mutatie volume accres	2024	2025	2026	2027	2028
Tranche 2024	-299	-313	770	768	765
Tranche 2025		-108	761	759	756
Tranche 2026			-722	-724	-727
Tranche 2027				5	5
Tranche 2028					20
Totaal mutatie volume accres	-299	-421	809	808	819

LPO accres

In de meicirculaire 2024 is het LPO accres eerst geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024. Vervolgens is de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling vanaf 2024 gebaseerd op de prijs bruto binnenlandse product (pbbp).

Tabel 2 toont de mutatie in het LPO accres tussen het CEP 2024 en de septembercirculaire 2023 voor de gecombineerde index en pbbp. En het verschil tussen de meicirculaire 2024, waarin overgestapt wordt op een indexatie op basis van de pbbp vanaf 2024, en de stand van het CEP 2024.

Tabel 2 Mutatie LPO accres 2024 – 2028 (in miljoenen euro's)

Meicirculaire 2024 mutatie LPO accres	2024	2025	2026	2027	2028
Mutatie LPO accres (CEP 2024)					
Tranche 2024	-94	-94	-104	-104	-103
Tranche 2025		-192	-179	-178	-178
Tranche 2026			-176	-175	-175
Tranche 2027				-92	-92
Tranche 2028					28
Mutatie LPO accres (CEP 2024)	-94	-286	-459	-549	-520
Mutatie LPO accres (gewijzigde index)					
Tranche 2024	-420	-445	-344	-345	-345
Tranche 2025		-457	-414	-413	-413
Tranche 2026			-186	-186	-186
Tranche 2027				20	19
Tranche 2028					19
Mutatie LPO accres (gewijzigde index)	-420	-902	-944	-924	-906
Totaal mutatie LPO accres	-514	-1.188	-1.403	-1.473	-1.426

3. Incidentele compensatie

In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbb-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt

compensatie plaats, zodat uiteindelijk voor de gemeenten een positief saldo resulteert van € 675 miljoen, gelijk aan het bedrag van het schrappen van de oploop van de opschalingskorting.

Tabel 3 Incidentele compensatie in grondslag (in miljoenen euro's)

Meicirculaire 2024 Incidentele compensatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Incidentele compensatie in grondslag	719	649	136	109	88	63

4. Opschalingskorting

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt.

5. BTW-compensatiefonds

Het BTW-Compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Gemeenten zijn in 2023 € 573 miljoen onder dit plafond gebleven met declaraties. In de septembercirculaire 2023 werd al een voorschot van € 359 miljoen uitbetaald. De definitieve afrekening BCF bedraagt hierdoor € 214 miljoen extra en dit bedrag wordt in 2024 incidenteel toegevoegd.

Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023 van € 573 miljoen, wat overeenkomt met ongeveer 19 punten van de uitkeringsfactor, mag je in de begroting 2025 een structurele stelpost opnemen. De provinciaal toezichthouders gebruiken dit als richtlijn bij het beoordelen van de (meerjaren)begroting. Wel adviseert het ministerie van BZK, gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte, om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel.

6. Taakmutaties

In de meicirculaire 2024 zijn vijftien taakmutaties opgenomen. De volgende taakmutaties hebben een omvang groter dan € 10 miljoen:

- Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden € 40 miljoen structureel vanaf 2024.
- Correctie extrapolatie participatie € 8,4 miljoen in 2028 en € 18 miljoen in 2029.
- Werkdruk verlaging jeugdbescherming € 30 miljoen structureel vanaf 2024.
- Compensatieregeling Voogdij 18+ € 32,1 miljoen structureel vanaf 2025.
- Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg -€ 27,9 miljoen in 2024.
- Besparingsverlies Jeugd € 500 miljoen in 2025.
- Landelijke Vreemdelingen Voorziening -€ 14,7 miljoen in 2024.

Twee taakmutaties hebben een relatie met de vrijval van de IU Voogdij 18+. Dit betreft de taakmutatie 'Vrijval reservering compensatieregelingen Voogdij 18+' en de taakmutatie compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg. In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te

kennen compensatieregelingen. Dit restbudget (€ 32,1 mln.) wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering. Tegenover het voordeel van de taakmutatie staat een nadeel vanwege het wegvallen van de integratie-uitkering.

Voor het verlenen van de specifieke uitkering compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg in 2024 wordt € 60 miljoen vanuit het gemeentefonds overgeboekt naar de begroting van het ministerie van VWS. Via de taakmutatie 'Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg' wordt € 27,9 miljoen overgeboekt. Het resterend bedrag van € 32,1 miljoen wordt bekostigd vanuit de vrijval van de integratie-uitkering Voogdij 18+ in 2024.

Toelichting besparingsverlies Jeugd

In de meicirculaire 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd.

Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven. Dit wordt voor 2025 nu teruggedraaid.

In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord van de formerende partijen is opgenomen dat de besparing van € 511 miljoen op jeugdzorg ook voor 2026 en verder vervalt. Dit is uiteraard nog niet definitief en dus ook niet in de meicirculaire opgenomen.

De provinciaal toezichthouder gaf voor de jaren 2026 en 2027 toestemming een stelpost op te nemen 'nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg' van 100% van het gemeentelijk aandeel. Voor 2028 blijft onduidelijk of gemeenten 100% mogen ramen of 75% aangezien deze jaren nog niet opgenomen zijn in de richtlijnen van de provinciaal toezichthouder.

7. Decentralisatie- en integratie uitkeringen

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

In de meicirculaire zijn twee nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen. Het gaat om de volgende DU's:

- Nr. 460 DU Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven € 2,2 miljoen in 2024
- Nr. 461 DU Ex Ante Impact Analyse NPLV € 0,2 miljoen in 2024

In zeventwintig bestaande IU's en DU's zijn wijzigingen opgenomen, waarbij het macrobudget van de uitkering wijzigt. Tien mutaties hebben een omvang groter dan € 10 miljoen:

- IU Participatie:
 - Loon- en prijsbijstelling van € 113,3 miljoen in 2024 aflopend naar € 93,7 miljoen in 2029.
 - Tegemoetkoming sociaal ontwikkelbedrijven € 63,9 miljoen in 2024.
 - Verhoging rijksbijdrage beschut werk van € 23 miljoen in 2024 oplopend naar € 32 miljoen in 2029.
 - Wsw extrapolatie -€ 71,2 miljoen in 2029.
- IU Beschermd wonen: loon- en prijsbijstelling € 89 miljoen vanaf 2024.
- IU Voogdij 18+:
 - Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg in 2024 € 32 miljoen.

- Vrijval reservering Compensatieregelingen voorgedij 18+ vanaf 2024 € 32 miljoen.
- DU Uitvoeringskosten omgevingswet € 71 miljoen in 2024.
- DU Nationaal Actieplan dakloosheid € 55 miljoen vanaf 2024.
- DU Jeugd vanaf 2025 -€ 21,7 miljoen.

Voor een toelichting en de mutaties op bestaande IU's en DU's verwijzen we naar hoofdstuk 3 (pagina 27 tot en met pagina 39) van de meicirculaire 2024.

8. Inkomstenmaatstaven OZB

Aanpassing rekentarieven WOZ voor uitkeringsjaar 2025

Voor uitkeringsjaar 2024 wordt de waardering onroerende zaken (WOZ) op peildatum 1 januari 2023 gehanteerd. Voor uitkeringsjaar 2025 wordt de waarde op peildatum 1 januari 2024 gehanteerd. Het verschil tussen die twee is de waardeontwikkeling **gedurende** 2023. Die gemiddelde landelijke ontwikkeling is volgens de meicirculaire 2024 +3,5% voor woningen en +1,25% voor niet-woningen. Voor uitkeringsjaar 2025 heeft het ministerie van BZK de rekentarieven aangepast aan deze landelijk gemiddelde waarde mutatie. Voor woningen en niet-woningen is het negatieve rekestarif lager dan de hierboven genoemde percentages, omdat de waardeontwikkeling lager is dan de inflatie in 2023 (door het CPB vastgesteld op 6,3%). We adviseren je om in de raming van de WOZ-waarden voor uitkeringsjaar 2025 ook de waardeontwikkeling gedurende 2024 mee te ramen, anders ga je appels met peren vergelijken.

Het beste is om uit te gaan van de vastgestelde voorlopige OZB-capaciteit 2024, die vanaf 2024 beschikbaar is via de Landelijke Voorziening WOZ (zie toelichting "Nieuw proces belastingcapaciteit 2024 WOZ"). Vervolgens corrigeer je de verwachte waardeontwikkeling naar 2025 voor jouw eigen gemeente. We sluiten niet uit dat je dat niet kunt inschatten. Bijvoorbeeld omdat dit inzicht ontbreekt in jouw gemeente of bij de uitvoeringsorganisatie. In dat geval adviseren we de schatting van de Waarderingskamer voor 2023 te hanteren (+3,5% voor woningen en +1,25% voor niet-woningen). Als je budgettair neutraal wilt uitkomen, zul je de OZB-tarieven in 2025 met het inflatiepercentage van 6,3% moeten verhogen.

Voor de uitkeringsjaren 2026 en verder hoef je geen waardestijging te ramen omdat de rekentarieven niet meer worden aangepast. Wel kan je muteren met waarde mutaties door bijbouw en afbraak van (niet)-woningen.

Nieuw proces belastingcapaciteit 2024 WOZ

In 2023 kregen gemeenten vanuit CBS nog een beschikking voor de belastingcapaciteit. Per 1 januari 2024 is het proces voor de vaststelling van de belastingcapaciteit van gemeenten echter veranderd en zijn de gegevens beschikbaar via de Landelijke Voorziening WOZ. De gegevens van de belastingcapaciteit worden door CBS gepubliceerd op Statline. De definitie van de belastingcapaciteit wijzigt niet.

Op hoofdlijnen is het proces voor de vaststelling van de belastingcapaciteit als volgt gewijzigd:

1. De Landelijke Voorziening WOZ (LV WOZ, die nu al de basis is voor de vaststelling van de belastingcapaciteit, wordt uitsluitend leidend.
2. Gemeenten kunnen vanaf 2024 geen rechtstreekse verzoeken tot correcties op de belastingcapaciteit indienen bij het CBS en/of het ministerie van BZK. Dat betekent dat gemeenten geen vaststellingsbrief ontvangen met daarin de vastgestelde voorlopige en definitieve belastingcapaciteit. Gemeenten kunnen alleen de onderliggende WOZ-waarden corrigeren door deze via de LV WOZ aan te passen. Bij de definitieve vaststelling (2,5 jaar later) ziet het CBS de gecorrigeerde waarden in haar uitdraai van de LV WOZ.
3. De uitvraag uit de LV WOZ gaat later plaatsvinden. Bij de voorlopige belastingcapaciteit wordt de LV WOZ pas in juni uitgevraagd in plaats van begin mei. Bij de definitieve belastingcapaciteit zal de uitvraag in oktober zijn in plaats van in mei. Hierdoor zal de berekening van de belastingcapaciteit op actuelere gegevens worden gebaseerd.
4. Er komt een verbeterde inschattingmethode van ontbrekende waarden. Het CBS vult momenteel een ontbrekende waarde in met het meest recente gegeven uit het verleden. Het CBS gaat bij de verbeterde inschattingmethode onder andere rekening houden met de waardeontwikkeling van de woningen.

Ontwikkeling van de uitkeringsbasis

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis gaat het om de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudige oplossing, namelijk de daling van de uitkeringsfactor.

Actualisatie maatstafgegevens

Diverse landelijke aantallen zijn naar beneden bijgesteld. Vooral de ontwikkelingen in het aantal huishoudens met een laag inkomen met drempel, laag opleidingsniveau met drempel, landelijke en regionale centrumfunctie, omgevingsadressendichtheid, de OZB-maatstaven en het aantal bijstandsontvangers hebben invloed op de uitkeringsfactoren. Hierdoor is in deze meicirculaire sprake van een stijging van de uitkeringsfactor ten opzichte van de decembercirculaire 2023.

9. Vooraankondigingen

Indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten in relatie tot de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hiervoor wordt gekeken naar de opties van een Bijzondere Fonds Uitkering of een constructie als de BUIG (bijstand).

Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie boven op de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de meicirculaire 2024 is deze reservering nog niet verwerkt.

Inzet specifieke uitkeringen

Het aantal specifieke uitkeringen is de afgelopen jaren sterk gestegen. Het uitgangspunt is echter dat financiële middelen vanuit het Rijk aan gemeenten bij voorkeur bestedingsvrij en zonder oormerk ter beschikking worden gesteld. Daarom is de inzet erop gericht om het aantal specifieke uitkeringen en de verantwoordingslasten te verminderen door onder andere aanpassing van de Financiële verhoudingswet (Fvw) en doorlichting van de specifieke uitkeringen.

Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang

In de Voorjaarsnota 2024 zijn middelen vrijgemaakt voor incidentele meerkosten voor toezicht en handhaving op aangepaste kwaliteitseisen in de kinderopvang, buitenschoolse opvang en meertalige opvang voor 2024 en 2025. In de meicirculaire 2024 is dit nog niet verwerkt. De verwachting is dat de middelen in de septembercirculaire worden toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Bestand toelichting op maatstaven

BZK heeft een nieuw bestand voor 2024 gepubliceerd met toelichting op maatstaven. Denk aan een definitie, herkomst van gegevens, peildatum, formule, uitkeringsfactor al dan niet van toepassing enzovoort. Je kan de juiste pagina van dit bestand aanroepen door bij de maatstaf binnen de opgave te drukken op het vraagteken achter de maatstaf.

Wijzigingen in PAUW

Tegelijk met de verwerking van de meicirculaire 2024 zijn in PAUW twee knoppen vervallen:

- **Fictieve budgetten:** na de herijking van het gemeentefonds per 1-1-2023 is vanuit het verdeelmodel niet meer te herleiden wat per subcluster is opgenomen in het gemeentefonds. De fictieve budgetten kunnen niet meer berekend worden.
Daarnaast zijn de middelen in het gemeentefonds algemene middelen. Het labelen als fictief budget is ook niet in lijn met de strekking van de algemene uitkering van het gemeentefonds.
- **Vraag en antwoord:** deze rubriek werd nauwelijks gebruikt. De rechtstreekse communicatie met de helpdesk, blijkt de meest gekozen weg. We zullen in de toekomst bekijken of er mogelijkheden zijn om bijvoorbeeld voor de circulaire een rubriek als "Veelgestelde vragen" in te richten.

Bereikbaarheid PAUW

De volgende mogelijkheden zijn er om ons te bereiken:

via het algemene mailadres info-liaspauw@inergy.nl, via het menu 'contact' in de PAUW-applicatie of bellen naar Sonja Valstar (telefoonnummer 06-82896643) of naar Martijn Renders (telefoonnummer 06-26901289).

We streven er naar jouw vragen binnen 24 uur te beantwoorden.

Slot

Wij wensen jou veel succes met de verwerking!

Hartelijke groet, ook namens jouw PAUW-beheerders,
Sonja Valstar en Martijn Renders